

Nr. 9(37)

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2014. gada 1. septembris

RUDENĪGĀS NOSKAŅAS

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Rudens pirmais mēnesis ir klāt. Šis ir rudens ziedu slavas mirklis, jo sākas skolas laiks un ikviens vēlas sveikt savu skolotāju ar jauno mācību gadu. Tāpēc ziedu pušķi bērnu rokās sacenšas savā krāšņumā.

Ar pirmo septembri skolotājiem sākas jauns gads, bet mums bibliotēkā gads turpinās ar dzejas dienām, Eiropas valodu

dienu un dažnedažādām interesantām izstādēm. Piemēram, Ventspils filiālbibliotēkā visu septembri būs apskatāmas divas izstādes. Pirmā būs veltīta Pirmajam Mēmā kino aktierim Čārlijam Čāplīnam 245. gadu jubilejā un otra veltīta Ventspils dzejniecei Janai Morei 75. gadu jubilejā.

Savukārt Rīgā septembris aizsāksies ar pasākumu bērniem, atzīmējot Rakstpratības dienu 8. septembrī, un noslēgsies ar Ārijai Elksnei veltītu dzejas priekšpusdienu septembra beigās.

Tiekamies rudenīgās noskaņās ar dzeju, valodu un zināšanām!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

TAUTAS GUDRĪBA

Ieva Velde

BRN korektore

Uzminiet, «kas no rīta iet uz četrām, pusdienā — uz divām, bet vakarā — uz trim kājām»! Šī latviešu tautas mīkla ir viena no tām, ko atceros vēl no bērnības. Reiz man to atminēt uzdeva vecmāmiņa. Protams, tobrīd es nespēju iztēloties mīk-

las atminējumu un neziņā raustīju plecus. Kad vecmāmiņa man izskaidroja, ka tas ir cilvēks, es kādu brīdi turpināju neticīgi viņā lūkoties un brīnīties, līdz aizdomājos...

Kas ir «mežā dzimis, mežā audzis, atnāk uz mājām par sargu»? Durvis!

«Pa vienu galu iekšā, pa diviem ārā, un, kad pa diviem ārā, tad tikai īsteni iekšā.» Bikses...

Un tā tālāk...

Rudenī Braila rakstā iznāks grāmata «Latviešu tautas mīklas, sakāmvārdi un parunas», kurā apkopota bagātīgā tautas mutvārdu folklorā un tajā ietvertā neparastā gudrība un asprātība.

Latviešu tautas mīklas spēj pārbaudīt ne viena vien pat asākā prāta veiklību un izdomu, vēstot par dažādām dabas un cilvēciskās pasaules lietām un norisēm. Parunas un sakāmvārdi savukārt atspoguļo mūsu tautas gudrību un trāpīgo asprātību, kas biežāk dzeļ nekā glauda pa spalvai: vai tad nav tā, ka «svārkus var palieņēt, prātu ne» un ka «katram sava uts, bet, kas domā, ka viņam nav nevienas, — tam divas»? Bet «laiks ir viens no lielākajiem skolotājiem pasaulē», un varbūt tieši tādēļ kādu kriptu no tā ir derīgi izmantot, lai apgūtu tautas mutvārdu folklorā ietvertās senās zināšanas...

Grāmatas Braila raksta atbildīgajai redaktorei Sarmītei Gromskai, strādājot pie grāmatas reprodukcijas, visvairāk iepatīkās latviešu tautas sakāmvārdi. «Īsā teikumā ir ietverta ļoti liela gudrība,» sacīja Sarmīte. Viņa piebilda, ka, lasot sakāmvārdus, varot aizdomāties arī par savu dzīvi un kā tajā pielietot tautas gudrību — gan attiecībās ar citiem cilvēkiem, gan arī savas personības pilnveidei. Lasot mīklas, Sarmīte esot apbrīnojusi tautas izdomu un nosauca to par ļoti radošu procesu. Tomēr visvairāk Sarmīti grāmatā saistījusi mīklās, sakāmvārdos un parunās jaušamā latviešu tautas dziļā saikne ar dabu un lauku dzīves izjūta, ko viņa uzsvēra kā īpašu vērtību. Sarmīte iesaka izlasīt grāmatu, jo uzskata, ka tā ir patiesi vērtīga un uzrunās lasītājus ar savu latvisko stilu.

GAISMAS PILS — STIKLA KALNS

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bērnu literatūras centrs šī gada sākumā aicināja jaunos lasītājus (10 — 14 gadiem) visā Latvijā piedalīties projekta «Grāmatas iet uz bibliotēku» domrakstu konkursā — «Kā atmodināt Saulcerīti?». Tā mērķis bija rosināt bērnu rakstīšanas un lasīšanas prasmi, kā arī interesi par bibliotēkām un to pakalpojumiem. Bērni tika aicināti radīt jaunu leģendu par Stikla kalnu, Gaismas pili, Saulcerīti, Antiņu, viņa brāļiem un citiem Raiņa lugas «Zelta zirgs» tēliem. Piecu oriģinālāko stāstu autori 8. septembrī Starptautiskajā rakstpratības dienā kāps Rātsnama balkonā un nolasīs fragmentu no sava sacerējuma.

Pavisam tika iesūtīti 259 darbi, tos vērtēja rakstnieks Māris Rungulis, Jūrmalas Dubultu bērnu bibliotēkas vadītāja Inguna Radziņa un Latviešu valodas aģentūras

projektu koordinatore Velga Līcīte. 69 labākie darbi tiks publicēti grāmatā, tādā veidā visiem būs iespējams iepazīties ar jaunu, 21.gadsimta leģendu par Stikla kalnu, Antiņu un Saulcerīti.

Ieskatam arī mēs publicējam dažas asprātīgas idejas, kā modināt dusošo Saulcerīti:

- Vajag mammai un tētim izstāstīt par blēņām, tad atmodīsies
- Jānoķer saulesstars burciņā
- Tikai latgaļu mūzika Saulcerīti var atmodināt
- Sabrauca gudrinieki no dažādiem sociālajiem slāņiem
- Kalnā var tikt, lecot pa batutu
- Bija pat mēģinājumi uzlēkt Gaismas pils virsotnē no Vanšu tilta
- Uzlikt Saulcerīti uz *Dormeo* matrača un nolaist lejā pa Gaismas pils ārpusi

- Antiņu klasē bija iesaukuši par nūģi
- Stiprākais izrādījās Cūkmens, kurš uzveica pat savus sīvos brāļus
- Vienmēr tev dziļi sirdī guļ Antiņš, kas panāks to, ka visi atkal būs brīvi un laimīgi.

Arī Latvijas Neredzīgo bibliotēka nolēmusi piedalīties Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas program-

mā «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2014». Tāpēc visi, kas vēlas iesaistīties projektā un kļūt par lasīšanas ekspertiem, ir laipni gaidīti Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītavā. Projektā var piedalīties gan bērni, sākot no pieciem gadiem, gan pieaugušie. Grāmatas, kas nodotas žūrijas vērtējumam, ir sadalītas atbilstoši vecumam, tāpēc interesanti būs visiem!

DZEJA

PĀRDOMAS

«GREDZENU PAVĒLNIEKU» LASOT

Herma Cīrule

Likās, ka varēšu pati
Savu dzīvi kā gredzenu nest —
Spožu un skaistu.
Līdz pirmajam grāvim nekas,
Aiznesu daudz maz godam,
Līdz katram nākamajam
Kļūst arvien grūtāk un smagāk.
Bezspēkā grāvjos veļos
Aizvien biežāk,
Piecalties kļūst arvien grūtāk
Grēks kā skaists gredzens
Važiņā trauklā
Uzkārts kaklā
Velk pie zemes arvien stiprāk.
Un Mordoras tumsa sabiezē
Pavisam melna
Tumsas valdnieks smejas
Par maldiem maniem
Metāliskos nazgulu smieklos:
«Naivā, tāds vēl nav piedzimis,
Kas spētu šo gredzenu nest,
Ja nu vien...

Bet tev ar to nav nekāda sakara.»
«Dod savu nastu man»,
Atskan balss —
Glāsmaina, klusa,
Un tomēr uguns ir tajā
Un kāds dīvains spēks.
Tas valdzina mani, piepilda
Līdz malām
Kā trauku un līst pāri.
Redzu stāvu un augšup pavērstu
delnu.

Negribot atdodu nastu
Ar šaubām un aizdomām sirdī.
Viņš to paņem
Apliek ap kaklu.
Redzu, ka sagumst pleci,
Kā sāpēs satumst seja,
Citkārt tik gaiša un maiga.
«Ņem manu gaismu
Un dod savu tumsu,
Dod savu nastu man,
Tikai es to varu mest Likteņaizā.»
Jautāju: «Kas tu esi?»
«Man ir vairāki vārdi,
Bet vari mani saukt
Par pasaules gaismu»,
saka man Kristus.

GREDZENU PAVĒLNIEKŠ

Izvēloties grāmatas reprodukcijai Braila rakstā, bibliotēka ņem vērā lasītāju ieteikumus. Tomēr ne vienmēr grāmatas, kuras patīk vieniem, būs saistošas arī citiem. Arī Dž. R. R. Tolkiņa grāmata «Gredzenu pavēlnieks» lasītājos izraisīja dalītas jūtas. Vieniem tā šķita saistoša tieši teiksmainās vēstures dēļ, citiem tieši tā šķita murgaina, bet vēl citi grāmatā saskatīja dzīves līdzības. Mistiskais Lielvaras gredzens varētu tikt salīdzināts ar cilvēka grēku nastu, kas kļūst aizvien smagāka un nepanesamāka, ja par to kādam nepastāsta. Par to zīmīgi savā dzejā runā mūsu lasītāja Herma Cīrule. Grāmatu izlasot, būs dažādi viedokļi, dažādas asociācijas. Lūk, fragments no Dž. R. R. Tolkiņa grāmatas «Gredzenu pavēlnieks. 3. daļa»:

«Neciešamā nakts aizvilkās lēni un negribīgi. Diena, kāda nu atausa, nebija nekāda gaišā, jo te, tuvāk kalniem, allaž bija puskrēsla, turklāt no Tumsas torņa šurp vilkās paša Saurona austās tumsības šķiezinas. Frodo gulēja uz muguras un nekustējās. Sems stāvēja līdzās, vārdi negribēja nākt pār lūpām, bet viņš zināja, ka tagad jāuzmetas par noteicēju — jāpanāk, lai saimnieks saņemtas uz iešanu. Pēc krietna laika, pieliecies un noglāstījis Frodo pieri, viņš ierunājās saimniekam pie auss.

— Saimniek, mostieties! — viņš sacīja.
— Laiks atkal kātot uz priekšu.

It kā padzirdējis zvanu nošķindam, Frodo vienā rāvienā atmodās, pieslējās kājās, palūkojās uz dienvidu pusi, bet, ieraudzījis Uguns kalnu un tuksnesi, atkal sanīka.

— Es nejaudāšu, Sem, — viņš teica. — Tik smagi... Tik smagi.

Vēl muti nepavēris, Sems zināja, ka runāšana būs veltīga un tādi vārdi drīzāk nāks par ļaunu, nevis par labu, tomēr, saimnieku žēlodams, nespēja novaldīties. — Tad ļaujiet, saimniek, es drusku pastiepsu jūsu vietā, — viņš lūdza. — Zināt tak, ka es labprāt, ar prieku, kamēr man spēka pietiks.

Frodo acis neganti iegailējās. — Nost! Neskaries klāt! — viņš iekliedzās. — Tas ir manējais, es saku. Prom! — Roka viņam pašāvās pēc zobena. Bet tūliņ balss pārvērtās. — Nē, nē, Sem, — viņš sērīgi novilkā. — Taču saproti mani. Tā ir mana nasta, un neviens cits to nest nevar. Tagad jau ir par vēlu, mīļais Sem. Šajā ceļā tu man vairs nevari līdzēt. Esmu jau teju pilnīgi svešā varā. Atdot es to nekādi nespētu, un, raudzītu tu kaut kā to paņemt, es paliktu traks.»

Grāmatas «Gredzenu pavēlnieks» visas trīs daļas reproducētas arī Braila rakstā.

Bazūne

«Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas»
bezmaksas avīze

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Pakalpojumi

Tālrunis: 67522131, 29137112

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par publikācijām atbildīgi paši autori.